

FUNKCJONOWANIE
SIECI BIBLIOTEK
PUBLICZNYCH
W WOJEWÓDZTWIE
MAŁOPOLSKIM
W 2008 ROKU

www.rajaska.info

Stan sieci

Sieć bibliotek publicznych województwa małopolskiego tworzyło na koniec 2008 roku:

- 188 bibliotek publicznych,
- 572 filii bibliotecznych.

W województwie funkcjonuje 8 filii i 74 oddziały dla dzieci.

Nadal w strukturach ośrodków kultury funkcjonuje 38 bibliotek i 99 filii bibliotecznych. 113 placówek jest przystosowanych do obsługi czytelników niepełnosprawnych.

W 2008 roku sieć bibliotek tworzyło 760 placówek

PONADTO

Uchwałą Rady Powiatu Dąbrowskiego z dniem 1 maja 2008 roku rozpoczęła działalność Powiatowa Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Tarnowskiej.

Likwidacji uległy dwie filie (powiaty: proszowicki i suski), zawieszona jest działalność 5 (1 Podgórskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, 3 gm. Zembrzyce pow. suski, 1 gm. Bukowno pow. olkuski). Utworzono punkt biblioteczny dla pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej w Nowej Hucie pow. krakowski grodzki oraz 5 punktów bibliotecznych w MBP w Skawinie (pow. krakowski ziemski) 4 w przedszkolach samorządowych i 1 w Środowiskowym Domu Samopomocy.

W 2008 roku podjęto decyzje o wyłączeniu ze struktur ośrodków kultury 5 bibliotek: w Drwini z 2 filiami (powiat bocheński); Skawinie z 6 filiami (pow. krakowski ziemski); Gródku nad Dunajcem z 1 filią (pow. nowosądecki); Jabłonce z 5 filiami (pow. nowotarski) i Andrychowie z 6 filiami (pow. wadowicki).

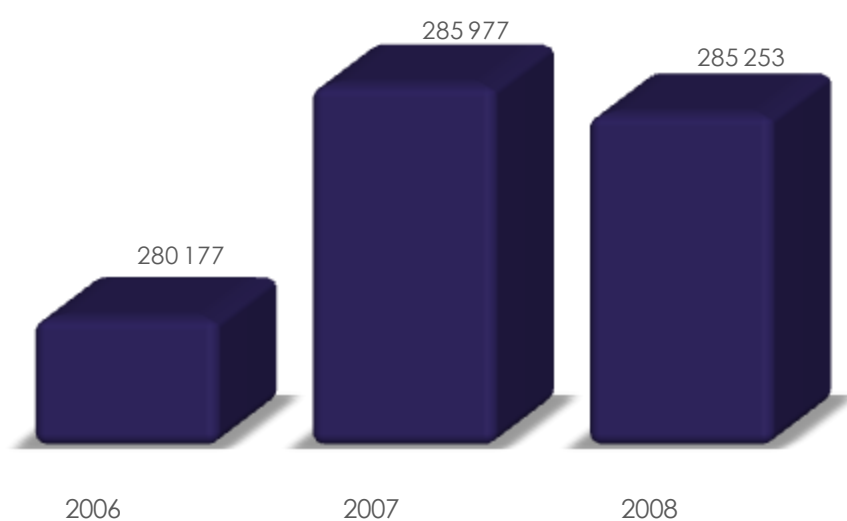
Biblioteka Publiczna w Kalwarii Zebrzydowskiej (pow. wadowicki) otrzymała imię Stanisława Wyspiańskiego.

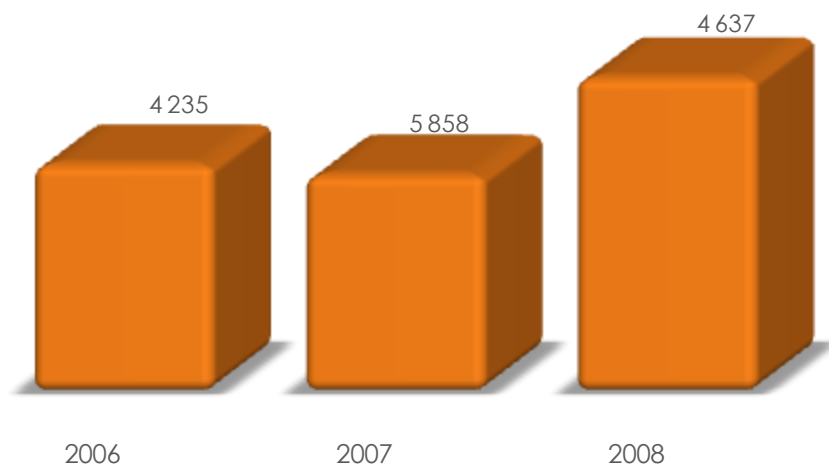
Zakup zbiorów bibliotecznych

Zakup zbiorów bibliotecznych podobnie jak w roku poprzednim nieznacznie wzrósł (o prawie 1 100 woluminów 1 094). W podziale na rodzaj dokumentów można zaobserwować spadek liczby zakupionych książek (mniej o 724 egzemplarze w stosunku do roku ubiegłego więcej natomiast zakupiono zbiorów specjalnych (1 818 egz.).

Zakup książek w latach 2006-2008 (w woluminach)

Zakup zbiorów specjalnych w latach 2007-2010 (w jedn. inw.)

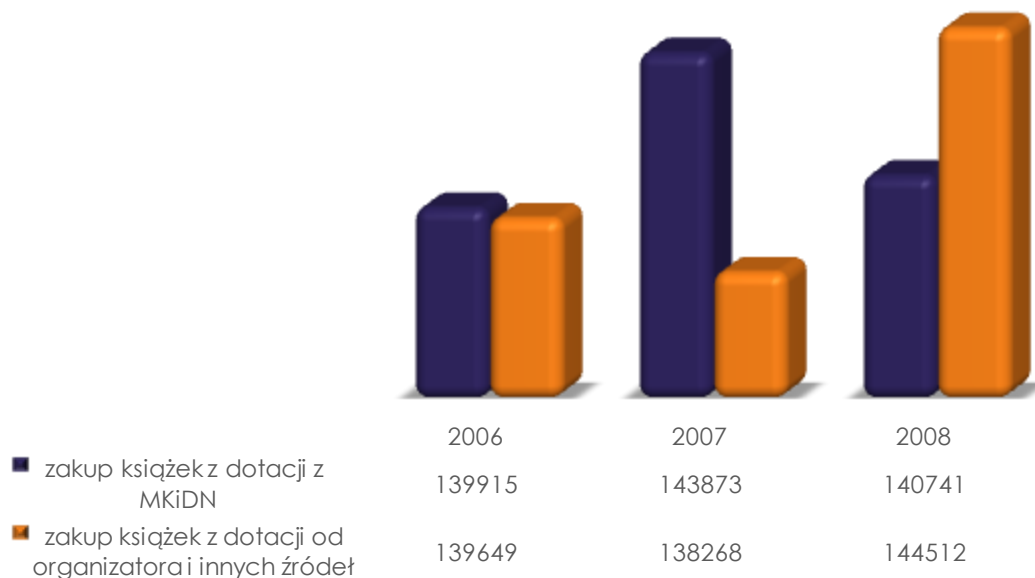
W bibliotekach publicznych województwa małopolskiego w roku 2008 zakupiono:

- 285 253 książek (w tym 40 741 – 49% z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego),
- 5 858 zbiorów specjalnych.

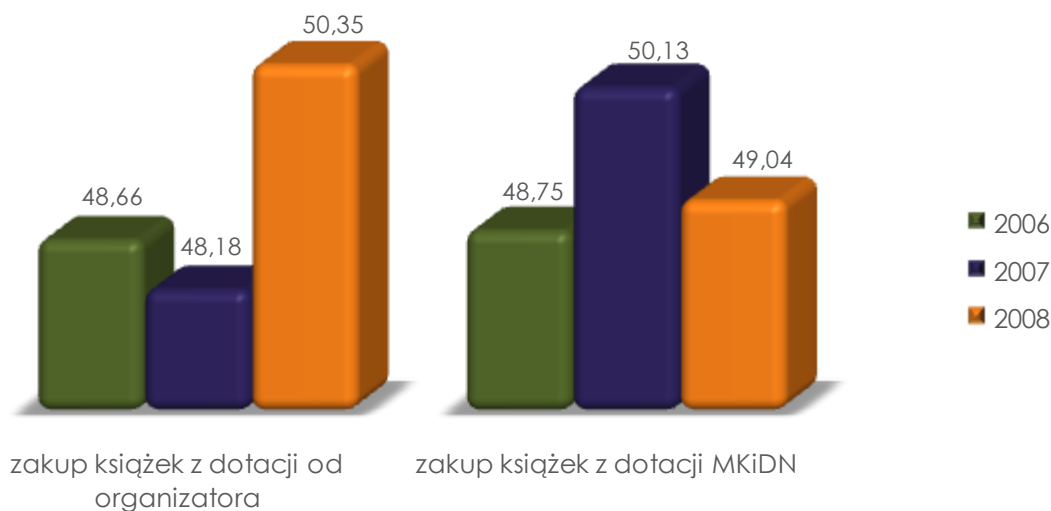
Ogółem stan zbiorów w bibliotekach wynosi 10 962 097 woluminów w tym:

- 10 665 253 książki,
- 233 823 zbiory specjalne
- 63 021 czasopism oprawnych.

Zestawienie liczby zakupionych książek w zależności od źródła finansowania w latach 2006-2008 (w woluminach)

Podział zakupów książek ze względu na źródło finansowania w latach 2006-2008 (w %)

Warto zauważyć, iż w 2008 roku pierwszy raz od trzech lat więcej książek zakupiono z dotacji od organizatorów jednostek i z innych źródeł niż z dotacji MKiDN.

Udział bibliotek publicznych w projektach, grantach, konkursach

Dużo bibliotek ubiegało się o środki na swoje działania z wielu dostępnych źródeł; wiele z nich środki takie uzyskało, dzięki czemu mogły wzbogacić zakres oferowanych przez siebie usług. Wszystkie biblioteki korzystały z Programu Operacyjnego Promocja Czytelnictwa Priorytet i Rozwój księgozbiorów bibliotek – zakup nowości wydawniczych.

Łącznie biblioteki publiczne województwa małopolskiego uczestniczyły w ok. 70 projektach, uzyskując dotacje m.in. z: MKiDN, MNiSW, MSWiA, Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Europejskiego Funduszu Społecznego, Poakcesyjnego Programu Wspomagania Obszarów Wiejskich oraz innych często lokalnych instytucji i stowarzyszeń.

W ubiegłym roku w Małopolsce działało 29 Dyskusyjnych Klubów Książki – 21 Klubów dla dorosłych oraz 8 Klubów młodzieżowych MDKK. W 2008 roku do grona DKK dołączył Klub dla dorosłych z M-GBP w Krzeszowicach, z Wadowickiej BP, GBP w Kętach. Powstały też Kluby młodzieżowe w GBP w Nowym Wiśniczu i Filii w Królówce oraz w Filii nr 8 Nowohuckiej BP.

Kluby liczą ogółem 271 stałych członków, na spotkania przychodzą też obserwatorzy, którzy nie zapisali się do klubu.

Odbyło się ogółem 245 spotkań (w tym 212 klubowych, 33 autorskie i wykłady), zgromadziły one 3 432 uczestników.

Czytelnictwo

Liczba czytelników bibliotek publicznych województwa małopolskiego w 2008 roku wynosiła 665 692 osoby, co stanowi nieco ponad 20% (20,28%) mieszkańców woj. małopolskiego i jest mniejsza w stosunku do roku poprzedniego o ponad 10 tys. osób (0,3% ludności przy wzroście liczby mieszkańców województwa o 0,2%). Najnowsze badania Biblioteki Narodowej mówią, iż odwiedzenie (choćby jeden raz) dowolnej biblioteki zadeklarowało w 2008 roku 24% co najmniej 15-letnich mieszkańców Polski (przede wszystkim nastolatków 71% i osób jeszcze się uczących 70%). W tym zestawieniu 20% wskaźnik czytelnictwa w woj. małopolskim lokuje nas blisko średniej krajowej.

Warto jednak zauważyć, że liczba ludności woj. małopolskiego w niewielkim stopniu, ale systematycznie wzrasta. W 2005 roku wynosiła 3 262 939 osób, natomiast w roku 2008 było to 3 282 378 osób czyli o prawie 20 000 więcej (19 439). W tym samym czasie w bibliotekach publicznych woj. małopolskiego ubyło 38 127 czytelników (stan na koniec 2005 roku – 703 819, na koniec 2008 roku – 665 692 czytelników).

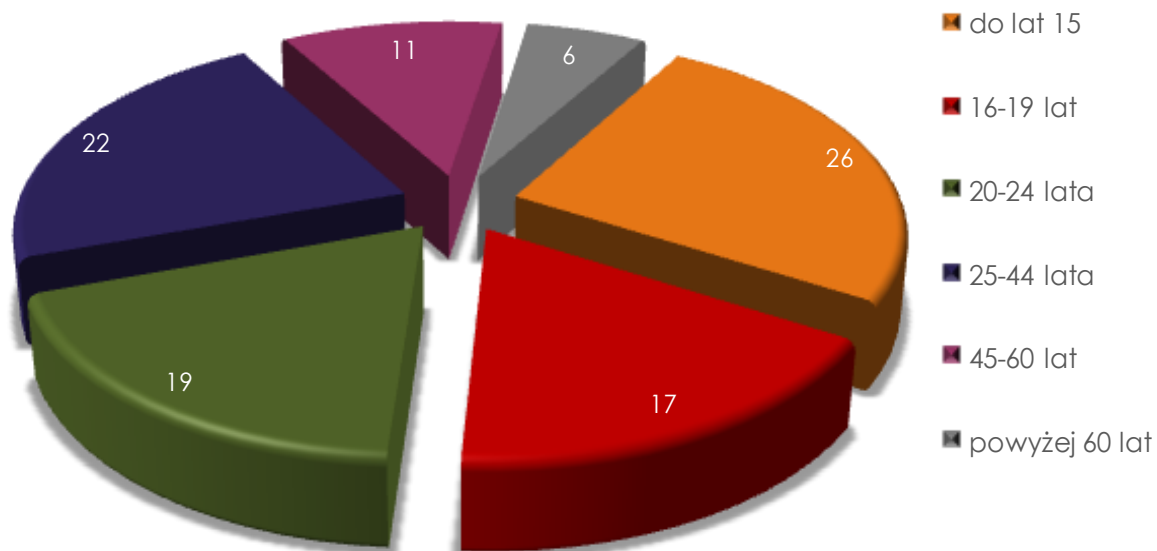
Badania BN pozwalają dostrzec dwa ciekawe zjawiska: biblioteki w 2008 roku częściej odwiedzali internauci (37%) aniżeli osoby niekorzystające z Internetu (11%) i nabywcy książek (46%) niż nie zainteresowani ich zakupem (17%).

Wyniki te, jak również tendencja zaobserwowana w woj. małopolskim (zmniejszanie się liczby czytelników przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców województwa) świadczą o tym, iż przyczyn spadku czytelnictwa nie można upatrywać jedynie w uwarunkowaniach demograficznych czy powszechnym dostępie do Internetu.

Więcej niż w roku 2007 bo 5 powiatów (olkuski, gorlicki, miasto Nowy Sącz, wadowicki i dąbrowski) odnotowało wzrost liczby korzystających.

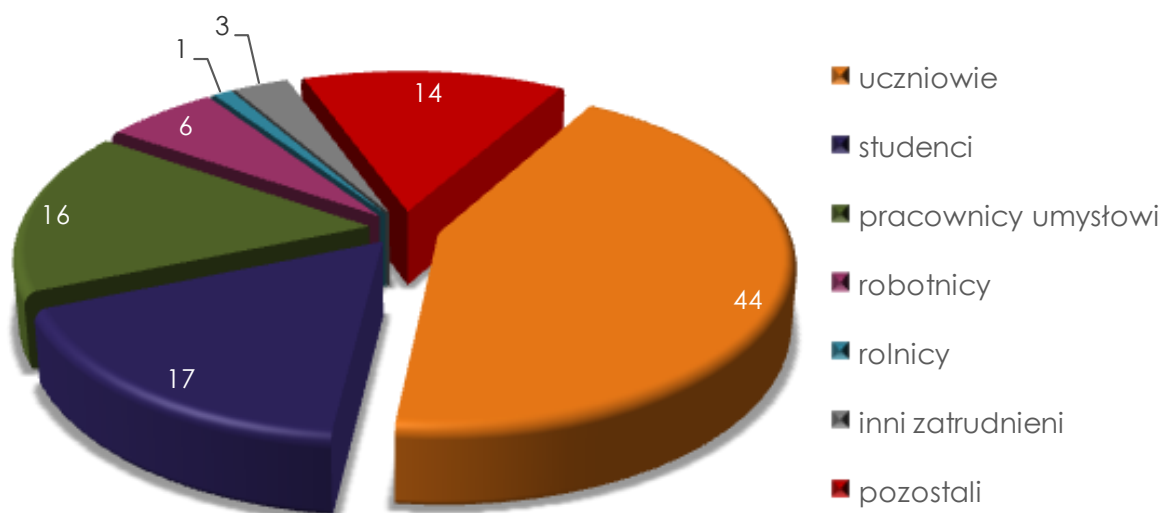
Podobnie jak w roku poprzednim najbardziej spadła liczba czytelników w kategorii 16 – 19 lat – ponad 7 tys., przedziały wiekowe do lat 15 oraz 20 – 24 lata również odnotowują spadek, natomiast wszystkie kategorie od 25 lat w wwyż wykazują wzrost liczby korzystających w stosunku do roku poprzedniego. Największy kategoria 45 – 60 lat – prawie 2,5 tys. (2 478) osób.

Czytelnicy według wieku w 2008 roku (w %)

Podział czytelników na kategorie wg zajęcia częściowo pokrywa się z wcześniejszym podziałem. Największy spadek odnotowują kategorie: uczniowie – prawie 15 tys. (14 776), pozostali ponad 1,5 tys. (1 771), natomiast wzrost można zaobserwować w kategorii pracownicy umysłowi o ponad 3 tys. (3 068), studenci prawie 2,5 tys. (2 463) inni zatrudnieni i robotnicy.

Czytelnicy według zajęcia w 2008 roku (w %)

Niemniej jednak nadal kategorią dominującą w bibliotekach publicznych woj. małopolskiego są czytelnicy do lat 15 stanowiący 26 % całości oraz uczniowie – 44% czytelników.

Udostępnianie zbiorów

Podobnie jak w roku poprzednim czytelnicy bibliotek publicznych woj. małopolskiego korzystają w nich głównie z książek – ich udostępnianie stanowi 86% wszystkich udostępnień, na drugim miejscu znajdują się czasopisma – 9% i na końcu zbiory specjalne – 6% udostępnionych materiałów.

Niestety od kilku lat utrzymuje się spadek liczby udostępnionych materiałów. Tendencja ta utrzymała się również w roku 2008, dotyczy to zarówno materiałów wypożyczanych na zewnątrz (spadek o 390 237 dok.) jak i udostępnianych na miejscu (114 699). W stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o ponad 500 tys. (504 936) udostępnionych zbiorów.

Jeśli weźmiemy pod uwagę rodzaj udostępnianych dokumentów największy spadek nastąpił w liczbie udostępnionych książek – ponad 400 tys. (411 754) i w przeważającej części dotyczy to książek wypożyczanych na zewnątrz ponad 360 tys. (363 261).

Liczba udostępnionych czasopism spadła o prawie 80 tys. (77 597) i w głównej mierze dotyczy to czasopism nieoprawnych udostępnianych na miejscu – ponad 65 tys. (65 200).

W zbiorach specjalnych odnotowuje się spadek liczby udostępnień o 15,5 tys. (15 585) i w przeważającej części są to dokumenty udostępniane na miejscu – spadek o ponad 11,5 tys. (11 607).

Wśród tych spadków można było odnotować również wzrost liczby wykorzystywanych dokumentów, najbardziej wzrosła liczba udostępnień czasopism oprawnych na miejscu ponad 10 tys. więcej udostępnień (10 601) i dokumentów audiowizualnych na miejscu – prawie 3 tys. (2 777).

Największy wzrost liczby czytelników i jednocześnie wypożyczeń odnotował powiat olkuski (28 490), poza nim wzrost liczby udostępnionych materiałów odnotowały powiaty: dąbrowski (6 602), miechowski (8 445) i tatrzański (10 374).

Komputeryzacja bibliotek

Liczba bibliotek skomputeryzowanych

Ogółem skomputeryzowano: 480 placówek w tym: biblioteki powiatowe – 23, biblioteki miejskie – 18, biblioteki miejsko-gminne – 37, biblioteki gminne – 106, filie biblioteczne – 296.

Czynności podlegające komputeryzacji:

- tworzenie katalogów komputerowych,
- tworzenie baz bibliograficznych i regionalnych,
- tworzenie inwentarza dokumentów,
- zestawienia statystyczne,
- obsługa skontrum,
- rejestracja czytelników i wypożyczeń,
- sporządzenie i udostępnianie zestawień bibliograficznych.

Wykorzystywane oprogramowanie

W bibliotekach małopolskich wykorzystywane są następujące programy biblioteczne: PROLIB, SOWA, LIBRA, MAK, PATRON.

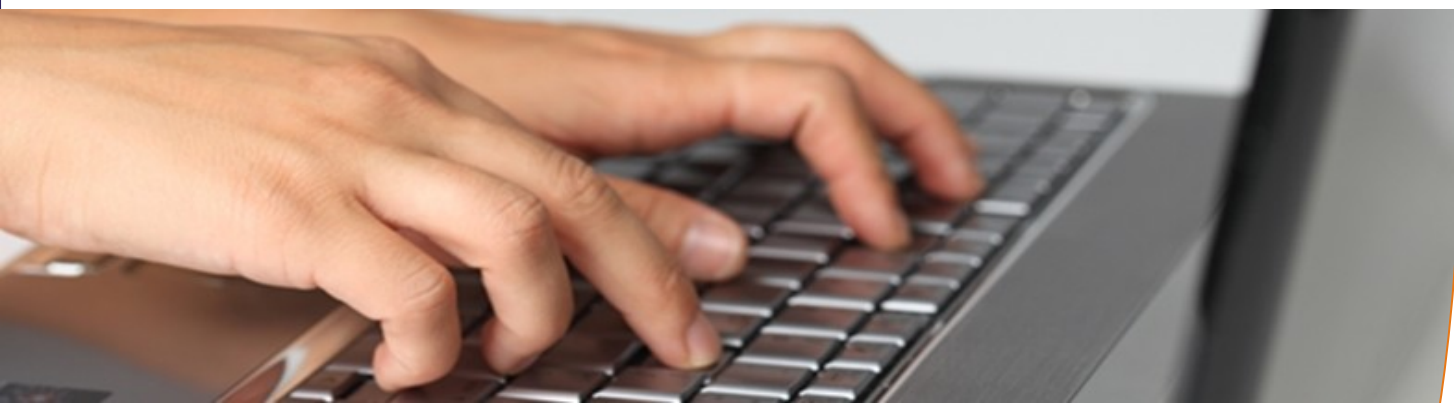
Liczba bibliotek w których nie podjęto komputeryzacji

Nie podjęto komputeryzacji w 20 bibliotekach (260 filiach) w województwie. Wszystkie biblioteki przewidują komputeryzację w najbliższym czasie w miarę pozyskania środków finansowych.

Dostęp do Internetu

Ogólna liczba bibliotek mających dostęp do Internetu: 182.

Czytelnicy mają dostęp do Internetu w 172 bibliotekach (268 filiach). W 10 bibliotekach dostęp do Internetu mają tylko bibliotekarze, którzy na prośbę czytelników przeszukują zasoby internetowe w celu sporządzenia zestawień bibliograficznych.

WBP w Krakowie

Rozbudowa sieci dedykowanej w budynku WBP w Krakowie w ramach Mecenatu 2008.

W obszarze usług oferowanych on-line (Małopolska Biblioteka Cyfrowa – MBC, Fidkar Małopolski – multiwyszukiwarka baz bibliograficznych i katalogowych):

Małopolska Biblioteka Cyfrowa

liczba wizyt: 259 054

liczba przeglądniętych stron: 7 894 552

liczba dodanych dokumentów do MBC: ok. 8 000

liczba publikacji na koniec 2008 r. - 14 513 dokumentów

Fidkar Małopolski

Portal Fidkar Małopolski składa się z trzech serwisów: Br@ma - zawierającego niemal 40 baz bibliograficznych, biblioteki tworzą bibliograficzne bazy regionalne; RK@M (Rozproszony Katalog Małopolski) – z katalogami kilkudziesięciu bibliotek powiatowych, miejskich i gminnych oraz Kr@k, który pozwala przeszukiwać bazy katalogowe bibliotek naukowych Krakowa.

Na koniec roku 2008 statystyka Fidkara przedstawiała się następująco:

liczba wizyt: 28 403

liczba przeglądniętych stron: 198 525

liczba baz w serwisach: BRAMA (40) , RKAM (93), KRAK (15): 148.

Pracownicy bibliotek publicznych

Kadra bibliotekarska na terenie województwa małopolskiego legitymuje się w przeważającej części (ponad 70 %) wykształceniem bibliotekarskim wyższym lub średnim.

W ubiegłym roku ok. 40 osób podejmowało działania zmierzające w kierunku podnoszenia swoich kwalifikacji na poziomie studiów magisterskich i podyplomowych. Wielu doksztacało się na szkoleniach i kursach organizowanych przez WBP, jak i macierzyste biblioteki. Ich zakres był bardzo rozległy: nauka programów bibliotecznych, obsługa komputera, tworzenie stron internetowych, nauka języków obcych, pozyskiwanie środków pozabudżetowych na działalność kulturalną, zamówienia publiczne, nowe formy pracy z czytelnikiem, kursy biblioterapii, kursy uczące jak radzić sobie z dysleksją, nowe metody zajęć z dziećmi i młodzieżą, biblioteki w UE.

Fluktuacja pracowników w 2008 roku była niewielka.

Generalnie pracownicy bibliotek z województwa małopolskiego są zadowoleni ze swojej pracy, czują się dumni z wykonywanego zawodu, mimo iż są świadomi tego, że w społeczeństwie funkcjonuje jego negatywny stereotyp. Satysfakcję przynosi im kontakt z czytelnikiem i książką, a zwłaszcza z nowościami. Minusem są przede wszystkim niskie płace oraz zbyt mało etatów w porównaniu ze zwiększającym się zakresem obowiązków (szeroka działalność kołobiblioteczna, informatyzacja bibliotek itp.).

Modernizacja bibliotek publicznych (nowe lokale, remonty, adaptacje, przystosowanie lokali bibliotecznych dla osób niepełnosprawnych)

W małopolskich bibliotekach publicznych przeprowadzono w ubiegłym roku remonty, adaptacje i modernizacje (zmiana mebli) pomieszczeń i budynków.

W ramach modernizacji bibliotek dokonano:

- remontu lokalu (instalacja elektryczna, centralne ogrzewanie, tynki, wylewki, płyty podłogowe, malowanie ścian itp.,
- wymiany okien,
- modernizacji centralnego ogrzewania,
- wymiany oświetlenia,
- modernizacji zaplecza sanitarnego,
- remontu dachu.

REGION
OBRAZ Gorlicki
DOROŚLI WIELICKI
KRAKOWSKIKATALOGI
Dąbrowski BEZPŁATNE
CZASOPISMA
INFORMACJA
AUDIOBOOKI
Myślenicki
MAŁOPOLSKA
EDUKACYJNE
EDUKACJA
KAPITAŁ
ZABAWY
MUZYKA
BADANIA
AUTORZY SĄCZ
KWERENDY
Miechowski
WARSZTATY
INTEGRACJA
DZIECI
CHRZANOWSKI
TARNOWSKI
FILMY
Brzeski
Limanowski
KULTURA
KRAKÓW
BOCHEŃSKI
OPRACOWANIE
BAZY AKTYWNOŚĆ
NOWOSĄDECKI
CZYTELNICZTWO
OŚWIECIMSKI
DZIECI
TARNÓW
DIGITALIZACJA
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
GRY ATRZAŃSKI
INFOBROKERING
Krakowski
KSIĄŻKI
MYŚLENICKI
BRZESKI
INTELEKTUALNY
PROSZOWICKI
NOWOTARSKI
PARTNERSTWO
LIMANOWSKI
INNOWACJE
ZAWODOWA
MŁODZIEŻ
SPOTKANIA
GORLICKI
Chrzanowski
WADOWICKI
SENIORZY
BIBLIOTEKA
ARTETEKA
BIZNESNAUKA
MIECHOWSKI
CHOWSKI
KOMIKSY
Bocheński
DANYCH
Kraków
OLKUSKINOWY
SŁOWO

Zdjęcia wykorzystane w opracowaniu pochodzą z archiwów bibliotek w Małopolsce oraz ze strony: <http://pl.freepik.com/>.

Informacje opracowano na podstawie danych zawartych w formularzach statystycznych K-03 oraz sprawozdaniach bibliotek publicznych w województwie małopolskim za rok 2008.

Opracowano:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

Dział Edukacji, Nauki i Badań

www.rajska.info